

ANNALES SCIENTIA POLITICA

VOLUME 7, NUMBER 1, 2018

ANNALES SCIENTIA POLITICA

Vol. 7, No. 1, 2018

KOMENSKÁ, K. – PETRUFOVÁ JOPPOVÁ, M. – MARCHEVSKÝ, O.: The World Day of Philosophy in Slovakia. (report). Annales Scientia Politica, Vol. 7, No. 1 (2018), pp. 90 – 92.

KATARÍNA KOMENSKÁ – MICHAELA PETRUFOVÁ JOPPOVÁ

Institute of Ethics and Bioethics
Faculty of Arts
University of Prešov
E-mail: katarina.komenska@unipo.sk
michaela.joppova@smai.unipo.sk

ONDREJ MARCHEVSKÝ

Institute of Political Sciences
Faculty of Arts
University of Prešov
E-mail: ondrej.marchevsky@unipo.sk

SVETOVÝ DEŇ FILOZOFIE UNESCO NA SLOVENSKU

KATARÍNA KOMENSKÁ – MICHAELA PETRUFOVÁ JOPPOVÁ

Institute of Ethics and Bioethics
Faculty of Arts
University of Prešov
Slovak Republic
E-mail: katarina.komenska@unipo.sk
michaela.joppova@smail.unipo.sk

ONDREJ MARCHEVSKÝ

Institute of Political Sciences
Faculty of Arts
University of Prešov
Slovak Republic
E-mail: ondrej.marchevsky@unipo.sk

Otázky filozofie, etiky a aplikovanej etiky bývajú často predmetom akademických diskusií a sú súčasťou študijných programov, vedeckých konferencií, kolokvií a kongresov. Tieto témy ale zohrávajú dôležitú úlohu aj mimo akademického sveta, a to s konkrétnymi presahmi do života spoločenského, kultúrneho, vzdelávacieho, či politického. Aj z toho dôvodu je od roku 2005 vyhlásený Svetový deň filozofie, ktorého oslavu UNESCO stanovuje každoročne na tretí novembrový štvrtok. Katedra bioetiky UNESCO na FF PU v Prešove sa aj tento rok podujala zorganizovať takúto oslavu filozofie pod názvom UNESCO Philosophy Day/Night. Aj týmto podujatím sa pokúsila priblížiť širšej slovenskej verejnosti rolu filozofie, etiky a estetiky, ktorú od nepamäti zohrávajú v rozvoji ľudskej kultúry a ducha.

UNESCO Philosophy Day/Night 2017 priblížil širokej verejnosti základy filozofického myslenia v rozľahlých priestoroch prešovského klubu Wave – centrum nezávislej kultúry. Na

organizácii podujatia sa spolupodieľali Katedra bioetiky UNESCO, Inštitút etiky a bioetiky FF PU v Prešove, Inštitút filozofie FF PU v Prešove a Inštitút politológie FF PU v Prešove s podporou Slovenského filozofického združenia pri SAV, Slovenskej komisie pre UNESCO a Fondu na podporu umenia. Podujatie podporila tiež Prešovská univerzita v Prešove ako súčasť Týždňa vedy a techniky 2017 na Slovensku, a bolo súčasťou mestského kultúrneho programu v rámci osláv 770. výročia prvej písomnej zmienky o Prešove. Nemožno opomenúť prešovské Artforum, ktoré významne prispelo k celkovej atmosfére podujatia otvorením predajného stánku s publikáciami s filozofickou tematikou priamo na mieste konania. Základnou koncepciou podujatia bola organizácia verejných prednášok, textových seminárov a workshopov s filozofickou, etickou, či estetickou tematikou. Tento ročník ale dopĺňal aj bohatý sprievodný program, súčasťou ktorého bol napríklad celosvetovo známy fenomén

World Eye Contact Experiment. Jednotlivé sekcie prebiehali paralelne, a to od rána do skorého rána nasledujúceho dňa, takže návštevníci podujatia mohli stráviť prakticky každú chvíľu filozofickou reflexiou.

Podujatie otvorila Viera Bilasová (FF PU Prešov) prednáškou na tému *Étos a jeho podoby*, v ktorej poukázala nielen na historickú a kultúrnu podmienenosť étosu, ale aj na jeho nové a súčasné výzvy vo vzťahu k dnešnej spoločnosti. Tieto otázky sa formulovali vo vzťahu ku kontrastu, ktorý dnešná doba reprezentuje, a to širokej názorovej a hodnotovej pluralite a konformite dnešných ľudí. Andrea Javorská (FF UKF Nitra) v prednáške s názvom *Conditio humana a myslenie: K morálnej kríze súčasnosti* účastníkom predstavila kontexty etického a politického myslenia Hannah Arendtovej. Poukázala na problém totalitarizmu v kontexte dnešného sveta, ktorý sa zvykne nazývať liberálnym a demokratickým. Vasil Gluchman (FF PU Prešov) sa spolu s poslucháčmi zamýšľal nad otázkou dobrého života v prednáške *Martha Nussbaumová a ako žiť?*. Zaujímavý myšlienkový experiment a kritickú reflexiu filozoficko-etických východísk vzťahu človeka k zvieratám predstavil Andrej Rozemberg (FF UCM Trnava) vo svojej prednáške *Astronautka Astrid a jej úbohá mačka*. Pavol Sucharek (FF PU Prešov) ponúkol poslucháčom fenomenologickú analýzu umeleckej tvorby Marka Rothka, s dôrazom na tému *Hĺbka a plocha*. Jeho prednáška zaujala netradičnou témou a oslovila priblížením množstva vplyvov umeleckého diela na (ne)pozorného percipienta. Problematiku morálnej záväznosti načrtla Katarína Komenská (FF PU Prešov) v prednáške s názvom *Reciprocita morálnych záväzkov?*, a Martin Vacek (FiÚ SAV) poslucháčov zaujal kontroverznými tézami fikcionalizmu a jeho metodológie v prednáške *Fikcia ako model reality*. Prednáškový blok uzatvoril Ondrej Marchevský (FF PU Prešov) podnetnou reflexiou filozofických a etických otázok v ruskom myslení *Rozumom Rusko nepochopíš... filozofia, morálka a Rusko*.

Cieľom textových seminárov bolo oboznámiť účastníkov podujatia s pramennými filozofickými textami a metodológiou ich interpretácie pod odborným vedením doktorandov a odborných asistentov. Lukáš Švihura (FF PU Prešov) takto poslucháčom predstavil filozofický román *Atlas pokrčil plecami* od Ayn Randovej, ktorého kritická interpretácia viedla k mnohým

vášnivým diskusiam. Problematiku sociálnej spravodlivosti v kontexte sociálnej vylúčenosti v diele Michaela Sandela *Spravedlnosť: Co je správné dělat* analyzoval Lukáš Siegel (FF UCM Trnava). Štefan Oreško (FF PU Prešov) sa spolu s poslucháčmi zaoberal otázkou zneuznania, ktorú predstavil cez kritickú teóriu a dielo Axela Honnetha *Integrita a zneuznání: Základní motivy morálky uznání*. Vzťah morálky, spravodlivosti a súcitu v diele Arthura Schopenhauera *Svet ako vôľa a predstava* predstavila poslucháčom Michaela Petrufová Joppová (FF PU Prešov), a Katarína Komenská (FF PU Prešov) objasnila Frommovo chápanie procesu individualizácie cez jeho dielo *Strach ze svobody*.

Účastníci podujatia tiež hojne využili možnosti aktívne sa zapájať do interaktívnych workshopov na rôzne aktuálne spoločenské témy. Súčasťou workshopu Lukáša Švaňu (FF PU Prešov) na tému *„Etika“ vojny a terorizmu* bola prezentácia rovnomennej publikácie a verejná diskusia na nastolené pálčivé etické otázky v kontexte ozbrojeného násillia. Gabriela Platková Olejárová (FF PU Prešov) sa spolu s účastníkmi pokúsila o kritickú reflexiu stavu vysokého školstva a akademickej sféry na Slovensku v rámci workshopu *K niektorým (etickým?) problémom vysokého školstva*. Pomerne ťažkú tému otvoril workshop Mariána Palenčára (Katedra bioetiky UNESCO, FF PU Prešov) *Bioetika a pojem samovraždy*, ktorý však napriek tomu jeho účastníkov zaujal a o téme živo diskutovali. Sekciu workshopov uzatvorilo vystúpenie Jána Kalajtzidisa (FF PU Prešov) na tému *Etika – konzum – reklama*. Účastníci workshopu mali v rámci neho napríklad možnosť zhodnotiť etickú úroveň predstavených reklamných spotov, zároveň však kriticky reflektovať svoje intuitívne morálne hodnotenie, čo viedlo k mnohým zaujímavým postrehom.

Veľkým obohatením podujatia bol tiež sprievodný program, v rámci ktorého sa účastníci mohli zúčastniť svetového experimentu divania sa do očí World Eye Contact Experiment 2017 Prešov. Tento koncept verejnosti predstavil Pavol Sucharek, podľa ktorého je predovšetkým snahou o dokázanie toho, že sa na seba ešte stále dokážeme dívať ako ľudia – bez chladného pozorovania a súdenia. Zážitok precítienia ľudskosti v sebe samom i druhom si prišlo vyskúšať množstvo ľudí, pričom nechýbali úprimné emotívne reakcie, dokazujúc, že ľudskosť skutočne nikam neodišla.

Vo večerných hodinách sa konala verejná diskusia moderovaná Martinom Vacekom na tému *Filozofia v živote*, v ktorej spolu s hosťami, Julianou Sokolovou, Mariánom Cehelníkom a Petrom Medviďom, reflektovali miesto filozofie ako teórie i praxe v každodennom živote a vo svojich profesiách. Podujatie UNESCO Philosophy Day/Night 2017 uzatvorila moderovaná diskusia venovaná filozofickým myšlienkam vyjadreným v kinematografickom formáte. Diskusia totiž bola spojená s projekciou fragmentov tvorby Andreja Tarkovského, a to formou kina naslepo, t. j. účastníci nevedeli dopredu, aká snímka bude predmetom úvah. Napriek tomu mala táto časť programu bohatú účasť a pod vedením Pavla Suchareka sa do hľadáča diskusie dostala najmä Tarkovského kultová snímka *Stalker*. Leitmotívom diskusie k filmu bola téma *Povedz, po čom túžiš a ja ti poviem, kto si*.

Nebolo náhodou, že sa UNESCO Philosophy Day/Night 2017 v Prešove konalo 9. novembra, teda v deň, kedy si svet pripomína Svetový deň slobody. Mottom tohto ročníka prešovského dňa a noci filozofie totiž bola filozofická sloboda, *libertas philosophandi*, ako sloboda myslenia a prejavu. Táto sloboda nepatrí len filozofii, ale predovšetkým verejnosti, a vydaná akcia UNESCO Philosophy Day/Night 2017 dokázala, že filozofické myslenie má svoje miesto vo verejnom priestore, že filozofia a verejnosť nie sú dva izolované ostrovy, ale formy ľudského myslenia a bytia, ktoré sa navzájom formujú – a teda potrebujú. Len cez verejné pôsobenie môže filozofia napomáhať kultivácii ľudského ducha, rozvoju a realizácii pozitívnych hodnôt a cností a vytvoreniu priestoru pre otvorený dialóg. Deň a noc filozofie v Prešove sa vďaka hojnej účasti, podnetným diskusiam a priateľskej atmosfére niesli práve v tomto duchu.